

מדינת ישראל נוכח איום קיומי פנימי

מאת האלוף (מיל') גרשון הכהן

מבט מבס"א מס' 1,881, 12 בינואר 2021

תקציר: ממשלת ישראל חיה בהכחשה מתמשכת של חוסר המשילות האלימה ההולכת וגוברת בנגב, בגליל ובערים מסוימות. לעצירת תופעה זו, ההולכת ומתפתחת לאיום קיומי, נדרשת מערכה מקיפה של בניין כוח צבאי ומשטרתי בליווי היערכות מתאימה בפרקליטות המדינה ובמערכת המשפט להשבת הריבונות והמשילות.

בשבוע שעבר נשרפו מכוניות ומשאיות של עיריית לוד בעקבות הריסת בית בלתי חוקי. קולות הירי בעיר הפכו לשגרה. בגליל ובנגב בעלי עסקים ואף חברות ממשלתיות נכנעים לאיומי סחיטה ומתקיימים בתשלום דמי חסות. במרחבי הנגב יורים ביום ובלילה גם בסמוך ליישובים. השופטים מאוימים והמשטרה סובלת מחסך כרוני בכוח אדם.

המציאות הקשה מוכרת אך עדיין לא הצליחה להביא לבחינה מעמיקה ולהכרה בקוצר ידה של מדינת ישראל במימוש ריבונותה. ארגון "השומר החדש", המבקש לספק הגנה לחקלאים, הוא מענה דל שתרומתו העיקרית מועילה לכינון התודעה ולגיוס הנוער לפעולה התנדבותית. אלא שפעולה זו קטנה בהיקפה וחסרת סמכויות.

היכן יכול אזרח יהודי לישון בשלווה בלא לחשוש לגניבת רכבו בחניה? ביישובי דרום הר חברון "הבלתי מוסדרים" כאביגיל ועשהאל, או ביישוב המוסדר והגדול מיתר השוכן בסמוך, אך מצוי במדינת ישראל של הקו הירוק? ההבדל הוא שבמרחבי יו"ש מתקיים משטר ביטחון בחסות צה"ל. מה שחשוב הוא שבמרחבים אלה קיימת יותר הכרה בזיקה שבין איום הפשיעה לבין איום הטרור הלאומני. העובדה שאת האיום על המשילות בנגב ובגליל מובילות משפחות פשע בעלות אזרחות ישראלית מונעת מהמערכת השלטונית הישראלית להפנים את משמעות האיום. במילים פשוטות, אין למדינת ישראל המוסדית התחלה של תיאוריה ביטחונית ומשפטית להמשגת ולהבנת המציאות המתהווה.

הדבר מחייב הרחבה של התפיסה. מצוי כאן איום מקיף יותר במכלול משמעויותיו לעצם ריבונותה וקיומה של המדינה היהודית. גודל האיום מחייב התארגנות מערכתית בשילוב מלוא כוחות הביטחון, כולל יחידות צה"ל. לאחר עקירת המתיישבים מגוש קטיף ב-2005, צוטטתי *בזארץ*: "כאן, בהחלטה ריבונית של מדינת ישראל, שבוצעה באמצעות הפעלת הצבא והמשטרה, הענקנו למדינת ישראל את הזכות וההצדקה לכפות את חוקיה וריבונותה גם על אזרחים אחרים במקומות אחרים". נוכח הטענות

נגד הפעלת הצבא לצרכים תוך-מדינתיים השבתי אז שריבון חייב להגן על ריבונותו כנגד איומים מבית ומחוץ ולשם כך יש לו צבא ומשטרה. בימים כתיקונם נכון למדינה דמוקרטית למקד את הצבא בהגנה מפני אויב חיצוני ולהפעיל את המשטרה מול אזרחיה. אך כשהאיום הפנימי מגיע לכדי מצב חירום, ההבחנה בין איום חיצוני לבין איום פנימי הופכת למופרכת. גם בפריז ובבריסל מופעלות בעשור האחרון יחידות צבא בסיוע למשטרה.

"כל העם במילואים רק בישראל"? מזמן לא. רוב משוחררי צה"ל אינם משובצים כלל ביחידות מילואים. נדרשת הקמת כוח אבטחה רחב היקף, מבוסס חיילי מילואים, אולי תחת פיקוד העורף או משמר הגבול. מעין "משמר אזרחי" בדומה למשמר הלאומי בארה"ב - אבל מורחב, מועצם ומקצועי.

האזרח המאויים ראוי לקבל הגנה מדינתית שבהחלט יכולה להינתן בהתארגנות המתאימה. בינתיים ממשלת ישראל ממשיכה לחיות בהכחשה ואינה מרשה לעצמה להכיר בתופעה המתפתחת לכדי איום קיומי. נדרשת אפוא מערכה מקיפה: בניין כוח צבאי ומשטרתי בליווי היערכות מתאימה בפרקליטות המדינה ובמערכת המשפט להשבת הריבונות והמשילות.

** אלוף (מיל') גרשון הכהן הוא עמית מחקר בכיר במרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים. שירת בצה"ל במשך ארבעים ושתיים שנים. פיקד על חיילים בקרבות מול מצרים וסוריה. לשעבר מפקד גיס ומפקד המכללות הצבאיות.*